

APOLOGETIKA
—
OBRANA KREŠŤANSKEJ VIERY

Pavel Hanes

Tatranská Lomnica, 10. február 2024

CIEĽ PREDNÁŠKY

Nie: „Mikro–aplikácia“ apologetiky (riešenie problémov)

- ...špecifické metódy („návody“)
- ...konkrétne otázky (napr. stvorenie a evolúcia)
- ...individuálne prípady (pramene pochybností)

Ale: „Makro–štúdia“ apologetiky (spektrum možností)

- **Orientácia** v problematike (príručka k odboru)
- Celkový **prehľad** odboru (mapa; knižnica; katalóg...)
- Teoretické **východiská** (logické, metodické prístupy)
- Možnosti a **alternatívy** (druhy / typy apologetiky)

Iné názvy odboru:

- „Fundamentálna teológia“ (rímsko-katolícky prístup)
- „Prolegomena systematickej teológie“ (protestanti)

APOLOGETIKA – O ČO IDE?

Teologická definícia apologetiky

- Apologetika je odvetvie kresťanskej teológie, ktoré skúma racionálne dôvody pre kresťanskú vieru.

Biblické východiská apologetiky

- 1 Petra 3:15 ...uctievajte sväto Krista, Pána, vo svojich srdciach, stále pripravení **obhájiť sa** pred každým, kto vás vyzýva zdôvodniť nádej, ktorá je vo vás.
- Ján 7:17 Kto **chce** plniť jeho vôľu, **pozná**, či je to učenie z Boha, alebo či hovorím len sám zo seba

Cieľ apologetiky

- u neveriacich: odstrániť **racionálne** prekážky viery
- u veriacich: milovať Boha celou **mysľou**

Pre ďalšie štúdium:

- C.S. Lewis: *Hovory; K jádru křesťanství*
- John Frame: *Apologetics to the Glory of God*

APOLOGETIKA – PREČO JE POTREBNÁ?

Duchovná vojna

- Ján 8:44 On (diabol) bol vrahom od počiatku a nezotrval v pravde, lebo v ňom pravdy niet. Keď luhá, hovorí zo seba, lebo je luhár a otec lži.

Obrana viery rozumom

- racionálna (nie „racionalistická“)
- → disciplíny myslenia (fakty, logika, argumentácia)

Iné formy obrany viery

- emocionálna obrana (uctievanie, milovanie, chvála Boha)
- aktivizmus, „volicionálna“ obrana (práca, služba lásky)

Pre ďalšie štúdium:

- D.M. Lloyd-Jones: *Christian Warfare* (Efezanom 6)

RACIONALITA APOLOGETIKY

R.C. Sproul: často porušované zásady

- Zásada neprotirečenia
 - → „krétsky klamár“
- Zásada kauzality
 - → bez vonkajšej príčiny existuje jedine Boh (príčina v sebe)
- Zásada dôvery v (podstatnú) spoľahlivosť zmyslov
 - → filozofický realizmus (naivný a kritický)
- Zásada prípustnosti analogického použitia jazyka
 - → náboženský jazyk opisuje pravdivo realitu

Pre ďalšie štúdium:

- R.C. Sproul: *Defending Your Faith*
- Francis Schaeffer: *Escape from Reason*

ČO VŠETKO ÚTOČÍ NA KREŠŤANSKÚ VIERU

SEKULARIZMUS (verejná filozofia; svetonázor v pozadí médií)

- Prírodné vedy (scientizmus)
- Náboženstvá (pluralizmus; alternatívne cesty k Bohu)
- Filozofia (-izmy)
- História (filozofia dejín; historická kritika; historizmus)
- Psychológia (determinizmus ↔ divinizácia človeka)
- Sociológia/Politika/Ekonómia (pozemský cieľ ľudského bytia)
- Umenie, estetika (zážitok krásy a zmysluplnosti ako modla)
- ...

Pre ďalšie štúdium:

- Anthony Campolo: *A Reasonable Faith*
- Norman Geisler: *When Skeptics Ask*

ČO VŠETKO TREBA BRÁNIŤ

Systematická teológia (vierouka)

- Biblia (→ bibliológia)
- Boh, Božia spravodlivosť (→ teodicea; *unde malum*)
- Pravda (→ biblické pochopenie pravdy)
- Evanjelium (→ kristológia, soteriológia/cesta spásy)
- Dejiny a prozreteľnosť (Božie zásahy do histórie)
- Zázraky (prírodné/vedecké „zákony“)
- Sloboda a etická zodpovednosť (determinizmus)
- ...

Pre ďalšie štúdium:

- Josh McDowell: *Nové dôkazy, ktoré vyžadujú rozhodnutie*
- Francis Schaeffer: *Ten, ktorý je skutočnosťí*

METÓDY APOLOGETIKY: TEÓRIA

Ústupové metódy: keď obrana je **útokom**

- biblická pravda ako **mýtus**
- biblická pravda ako **poézia**
- biblická pravda ako **existenciálna skúsenosť**
- biblická pravda ako **kultúrne dedičstvo**
- biblická pravda ako **literárna forma**

Teoretické základy apologetických metód

- dejiny apologetiky (apologetika a nevieru v dejinách)
- klasická apologetika (5 „dôkazov“ Boha, Akvinský)
- evidenciálna apologetika (vedecké, historické a iné fakty)
- presupozicionálna apologetika (preverovanie hypotézy)
- reformovaná epistemológia (skúsenosť Boha bez argumentov)
- dialogická; a. založená na teológii zmluvy...

Pre ďalšie štúdium:

- Craig, Habermas, Feinberg, Frame, Clark: *Five Views on Apologetics*
- Bernard Ramm: *Varieties of Christian Apologetics*

METÓDY APOLOGETIKY: TEOLOGICKÉ VÝCHODISKÁ

Biblický svetónázor (Chuck Colson – 4 otázky)

Worldview Grid		BREAKPOINT		
	Where Did I Come From?	What's Wrong with the world?	Is There a Solution?	What is My Purpose?
Biblical Worldview	Creation Image of God	The Fall: Original sin Human responsibility	Atonement through Christ's death and resurrection	Doing God's will Restoring the fallen world

Systematická teológia (biblická vierouka; Apostolicum)

- Apologetika v Biblii
- Boh-Biblia-Stvorenie-Človek-Hriech-Ježiš Kristus-Spása-Cirkev-Večnosť

Pre ďalšie štúdium:

- Gregory Koukl: *Příběh reality*
- Stanley Horton: *Systematická teologie*
- Paul Little: *Know What You Believe*

METÓDY APOLOGETIKY A „AXIÓMY“ SÚČASNÉHO MYSLENIA

Implicitné ne-biblické presupozície myslenia

- Sloboda je vždy pozitívna hodnota. (→ služba)
- V dejinách sa realizuje automatický pokrok. (→ úpadok)
- Najvyššia etická hodnota je človek a jeho život. (→ Boh)
- Veda má prístup k celej realite. (→ zjavenie)
- Demokracia vyrieši všetky politické problémy sveta. (→ Kráľovstvo Krista)
- Utrpeniu a bolesti sa treba vyhnúť za každú cenu. (→ obetovanie)
- ...

Pre ďalšie štúdium:

- Chuck Colson: *Jak milovat Boha*
- D. A. Carson: *Christ and Culture Revisited*
- Jan Géryk: *Společnost úzkosti*

METÓDY APOLOGETIKY A PRAMENE POCHYBNOSTÍ

Os Guinness: „Rodiny pochybností“

- Nevďačnosť
- Pomýlený názor na Boha
- Slabé základy
- Nerozhodnosť
- Neprítomnosť duchovného rastu
- Neovládateľné emócie
- Skryté konflikty

Pre ďalšie štúdium:

- Os Guinness: *Pochybnost*
- Leith Samuel: *A tak ti odpovídám.*

METÓDY APOLOGETIKY: LOGIKA OBRANY

Nancy Pearcey: 5 krokov k nájdeniu pravdy

1. Nájdi „boha“ (modlu) útočnickovho svetonázoru
2. Preskúmaj, ako útočnikov „boh“ redukuje realitu.
3. Zisti, kde modla útočnickovho svetonázoru odporuje realite.
4. Zisti, kde má útočnikov svetonázor vnútorné protirečenia.
5. Ukáž, ako treba falošného boha nahradiť Bohom Biblie.

Pre ďalšie štúdium:

- Nancy Pearcey: *Finding Truth*
- Os Guinness: *Fool's Talk*

METÓDY APOLOGETIKY: VEDA VERZUS PRAVDA

Metódy vedeckého poznania (5 zmyslov)

- opakovateľnosť (experiment)
- determinovanosť (matematická / striktná; „mäkká“ / štatistická)
- komunikovateľnosť (pojmy, jazyk)
- → **kontrola, manipulácia**

Metódy poznania (spirituálnej) pravdy (5 zmyslov + sp. vnímanie)

- jedinečnosť (experiencia)
- sloboda (rozhodovanie je viac ako súčet vstupných dát)
- transcendencia (nedostatočnosť reči)
- → **poddanosť, uctievanie**

Pre ďalšie štúdium:

- Pearcey, Thaxton: *Duše vědy*
- Alister McGrath: *Dialog přírodních věd a teologie; Territories of Human Reason.*

NIEKOĽKÍ ĎALŠÍ AUTORI

- Douglas Groothuis (úvod do apologetiky)
- Wayne Grudem (systematická teológia)
- Timothy Keller (kresť. viera a moderné myslenie)
- James W. Sire (filozofické „izmy“)
- Lee Strobel (populárne spracovanie dôležitých tém)
- Anderson James Norman D. (svetové náboženstvá)
- Walter Martin (kulty)
- John Lennox (viera a vedecké myslenie)
- William Dembski (inteligentný dizajn)
- Michael Novak (sociálna spravodlivosť)
- Jacques Ellul (viera, technika a kultúra)
- Ronald H. Nash (kresťanstvo a kapitalizmus)